

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak četrtek; ako
: : je ta dan praznik, dan poprej. : :

Cena jim je za celo leto 5 K, za pol leta 2-50 K. Naročnina
za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 5-50 K, za Ameriko 6-50 K.
List in oglasi se plačujejo naprej.

: Vse dopise, naročnino in oznanila :
: sprejema tiskarna J. Krajec nasl. :

Franjo Neubauer:

Da slavček sem!

Da slavček sem, pel bi, ko dan zazori,
Devici, ki duša je njena prezala.
Krasnejša od jutra, ki v maju blesti,
od solnca čistjša je vedno ostala.
Da slavček sem, moja bi pesem zapela
v večer razsvetljen in sanjav
o Materi sveti: ob Sinu je bdel,
nad njim počivala je njena ljubav.

In pel bi v nočeh,
kako je blodila
po težkih potéh,
ko zánjo drvila.
sovražna je moč
in gnala jo v noč,
kako na srcé je pritiskala Sina,
da ga ne ugrabi neznana tujina!

In spet bi dan zazóril
in vhod bi si otvoril
mogočni solnčni kralj.
Zapel bi himno veličastno
kako je zmagal silo strastno
in vrnil se Gospod iz dalj.
Umiril je Mariji želje
in njen ponos je bil,
za žalost Materi veselje
v ljubečem srcu je budil.

Prvi svetovni mirovni zbor.

Ljubezen in mir je kratka, toda velepomembna vsebina binkoštnega praznika.

Ljubezen, to je sv. Duh sam, ki je navdihnil apostole ob Binkoštih s skrivnostnim božjim dihom in z ognjenim morjem ljubezni, pred katero celo serafini trepetaje klonejo.

Mir vlada tam, kjer je ljubezen. Brez božje ljubezni ne more zavladati nikjer oljka, znamenje veličastnega miru.

Če bi vladala na zemlji božja ljubezen, bi ne bilo treba nikjer nobenih mirovniških pogajanj in zborovanj. Ampak, ker se je vera in s tem tudi ljubezen ljudstva že močno ohladila, ker je slepo, brezumno sovraštvo in moreča zavist razdvojila narode, ker so na mesto božje ljubezni postavili moderno brezverstvo, zato po vsej pravici ni čudno, da že po štiriletnem nečloveškem morenju in klanju ne odreši tako težko zaželeni mir trpečega človeštva. Brezumno je iskati mir tam, kjer manjka ljubezni. Tudi od one stranke, ki si je zapisala na svoj prapor geslo: sovraštvo med narodi, ne bomo nikdar dočakali miru. Mogoče, da nam taka mirovna zborovanja, ki sicer ne temeljijo na krščanski podlagi, pač prinesejo nekako premirje, ki je pa izsiljeno le z orožjem, a trajnega miru, ki bi bil blagoslovljen iz nebes, nam zamore dati po naši globoki veri le Bog sam.

Le ene vrste mir ima pomen za človeštvo in za njegovo občno blaginjo, to je oni mir, kakršnega svet ne more dati in kakršen je bil izražen na prvem mirovnem zborovanju v Jeruzalemu (kar pomeni: „V mestu miru“) v dvorani zadnje večerje, ki se je vršilo od dneva Kristusovega Vnebohoda do Prihoda sv. Duha. Le tak mir je blagodejen za vesoljno človeštvo brez razlike narodnosti in stanu, mir po Gospodovih besedah: „Blagor mirnim, kajti oni bodo imenovani otroci božji.“ Delujte med narodi v znamenju Kristusovih besed in vi boste veliko več dosegli, kakor pa dosežejo sedanja mirovna posredovanja, ki se slednjič razbijejo ob sovražnostih vojujočih se narodov.

Največji, najgloblji in najblagodejnejši mirovni kongres je bil oni, ki se je vršil v Jeruzalemu, pri katerem je bil sv. Duh, ki je govoril po apostolih in učencih, da naj se človeštvo po sv. Duhu zopet prerodi v božje otroke. Čim bolj se bomo spopolnjevali v božji ljubezni in se čutili za božje otroke ter se medsebojno le ljubili, tem lepše življenje na zemlji smemo pričakovati, tembolj se bodo namesto sedanjega sovražstva in zaničevanja razumevali posamezni narodi in se tudi spoštovali. Raz-

ličnost jezikov in narodnosti tudi duh ljubezni ni odpravil, ampak jih je celó spoznal kot upravičene. Saj je sv. Duh sam učil udeležence tega prvega svetovnega mirovnega shoda, kateremu je predsedovala Marija, Kraljica miru, govoriti v vseh različnih jezikih, vsem različnim narodom.

Toda ti udeleženci, apostoli in učenci Gospodovi, niso govorili, da bi napojili posamezne narode s sovraštvom, zavistjo, oholostjo, ošabnostjo in pohlepom, ampak so proslavljali veličino božjih del za vse človeštvo. To je bil za človeštvo najplodnosnejši mirovni govor. Mesto dosedanjih hujskajočih in razburljivih govorov in sovražnih naklepov učite raje narode, da naj jim bodo vsa njihova državna, kulturna, gospodarska in politična stremljenja le v to, da se njihova srca omehčajo in omilijo in se tako z miroljubnostjo pripravljajo na božje kraljestvo. Tak govor bo rodil boljši sad, kot vsako drugačno izsiljevanje miru. Kajti božja ljubezen je kakor ognjeno vino, ki razplameni človeško srce, medtem ko je naše prizadevanje po miru brez božje podlage kakor topla voda, ki le škoduje.

Tudi v tej svetovni vojski imamo dovolj prilike, spoznavati veličino Gospodovih del, prav posebno to, da nam daje vsestransko moč, zmagoslavno zdržati proti vsemu svetu že štiri leta bol in trpljenje, kakršnega še ni čutilo človeštvo. In če smo spoznali božjo pomoč, tedaj bomo pač skrbeli, da ne bo zmagal greh nad resnico in da se ne bodo veselili sovražniki Gospodovi, ampak, da bo zmagala božja beseda. Duh ljubezni nas uči ljubiti tudi svoje sovražnike in jim vse njihove žalitve tudi odpustiti. V nas mora plameneti ogenj sprave in odpuščanja, da bomo postali vsi v svetem Duhu eno srce in ena duša.

Tak veličasten mir zamore prinesiti svetu le resnično krščanstvo. Zato je tudi katoliška cerkev brez dvoma najboljša in za to delo najprimernejša posredovalka, da vstane kot zlata jutranja zarja vseobsežni svetovni mir. Akoravno je katoliška cerkev zatirana skoro od vseh, najbolj zaničevana in ponižana, bo vendar vstala zmagoslavna s svojim mogočnim praporom,

ki nosi geslo sv. Duha, božje ljubezni, sprave in miru.

Naj bi torej sv. Duh, ki je vodil prvo mirovno zborovanje v Jeruzalemu in ki napolnjuje s svojim božjim dihom sveto katoliško cerkev, kmalu navdahnil srca vseh krščanskih narodov, ki si zdaj stojé nasproti v najsrditeljšem sovraštvu. Naj se vpliv razširi čez vse vesoljstvo in prerodi zablodelo človeštvo v sveti ljubezni, da bo prisijala sreča vsem narodom, ki bodo delali drug za drugega v znamenju katoliške cerkve.

Pridi sveti Duh, napolni srca svojih vernih in užgi v vseh narodih ogenj svoje ljubezni, da bo prenovljeno obličje zemlje v miru in spravi!

Kdaj je kositi?

Čas košnje se ravna po rastlinah in po uporabljanju istih, ali jih zeleno pokrmimo, ali jih pa sušimo. Kemična preiskava in krmski poskusi so pokazali, da imajo rastline v mladosti, torej pred cvetjem, več beljakovin, so vse bolj slastne in lažje prebavne, pa tudi bolj tečne. Torej ne prepozno kositi! Napačna je misel, da nam dado pozne košnje več krme. Večji pridelek pri poznih košnjah je v primeri z izgubo na redilnih in lahko prebavnih snoveh malenkosten. Posebno velja to pri zelenem krmiljenju. Vsak ve, kako živina nerada žre preostalo, prezorelo, zeleno krmo. Pri stari, zeleni detelji gre, kakor vsak lahko sam s poskusi dožene, mlečnost nazaj, kar se razlaga s tem, da v starih rastlinah beljakovine in druge, za mlečnost važne redilne snovi polagoma zginavajo.

Pozne košnje tudi iz sledečega vzroka niso za odobravati. Če kosimo prezorele rastline, odganja nam otava slabše in počasni, tako, da dobimo dosti manj košnje. In to je upoštevati, če hočemo več in boljše krmo pridelati, kakor doslej. Pri košnji je treba seveda gledati na vreme, ki nam more delo pospešiti, pa tudi zavleči. Velik posestnik mora večkrat prej začeti, da spravi ves pridelek o pravem času. Stara, ponekod že močno vkoreninjena navada, travnike prezoreti pustiti, češ, da bo več

Črnomaljski gospodje.

(Donesek k zgodovini Bele Krajine.)

Leopold Podlogar. (Dalje. 5.)

Vicedomi so imeli v rokah upravo deželnih financ. Vicedom je okrajšano iz vice-dominus = namestnik gospodarja. Gospodaril je s posestvi deželnega kneza, določal in zaračunaval mitnino, državne naklade, tlako in druga izredna bremena, ki jih je vladar ukazal. Ta služba se je podeljevala duhovnikom in plemičem, ki so se izkazali dovolj zveste in pripravne za umno deželno gospodarstvo. Med vicedomi so imenovani:

1330.—1350. Jurij Črnomaljski.

1350.—1353. Seifrid Črnomaljski.

1357.—1373. Anton Črnomaljski.

1381. 29. septembra prodasta Ernest in Englein Presinger hiši nemšk. reda v Črnomlju, katero oskrbuje vitez Albreht in Konrad hišo nad mlinom za 8 mark beneškega denarja. Priča Wüczlin Črnomaljski. 1388.—1402. se omenja Tiebolt (Teobald) Črnomaljski in Janez Mehovski.

L. 1402. 25. majnika je prodal Gerhard von Donersberg (Tančja gora?) črnomaljskemu župniku Ivanu zapuščeno kmetijo v Dragatušu. Priča Teobald Črnomaljski.

1420. Ivan Črnomaljski, komendantor nem. vit. reda.

1424.—1446. Martin Črnomaljski, vicedom.

1424. 8. septembra so priče v kupnem pismu:

Henrik in Ivan Črnomaljski, metliški glavar Ivan Hohenwart. Župnik v Črnomlju Peter, duhovnik nem. vit. r. plača kupnine 120 mark furlanskega denarja Frideriku Semenič, župniku na Vinici in bratoma Albertu in Gregorju Semenič za polovico vinograda, Vinomer imenovanega, pri Braslawsdorfu (Brasloviče) z uradom in desetino vred, vse v metliški župnji.

L. 1441. se je poročila Barbara Črnomaljska s Hugonom Logarjeim (Lueger), očetom Erazma Predjamskega, takozvanem po Predjamskem gradu pri Postojni. Barbara je torej bila Erazmova mati.

Logarji so bili bogata plemiška rođovina na Kranjskem. Bili so dedni maršali

goriških grofov, imeli veliko hiš v Ljubljani in mnogo posestev okoli Loke in na Notranjskem. Prvi po imenu znani Logar je Nikolaj, ki je bil l. 1452. glavar devinskega gradu. Cesar Friderik mu je l. 1472. poveril tudi oskrbnitvo v furlanskem mestu Perdonone in v Vipavi. Ko je leta 1463. beneška stranka v Trstu povzročila upor proti Avstriji, je šel Nikolaj Logar z izbranimi četami nad uporno mesto. Po noči je vdrl v Trst, ujel mnogo meščanov, jih odvedel seboj in zaprl v devinske ječe. Zaradi zaslug, katere si je pridobil pri pomirjenju Trsta, ga je cesar Friderik imenoval za tržaškega glavarja. Z železno roko je sedaj krotil upornike. Zatreti je hotel celo mestno samoupravo. Pred razdivjanim in nahujskanim ljudstvom je moral bežati iz Trsta. Cesar mu je poslal novih čet in ukazal vdreti v Trst. S tremi tisoči je naskočil Trst in ga obvladal. Plenil je tri dni po Trstu in dal pomoriti uporne meščane, ki je prej umorilo več privržencev avstrijske vlade. Zaradi njegove strogosti je bil tožen pri cesarju, ki ga je odstavil in leta 1478. poslal na njegovo

mesto Nikolaja Ravbar. Ta je imel v zakonu Nikolaja Logarja hčer Dorotejo, mater ljubljanskega škofa Krištofa (1493—1536).

Nikolaja Logarja brat Hugo je vzel v zakon Barbaro Črnomaljsko. Iz tega zakona se je rodil glasoviti Erazem. Bil je priznan junak. Cesar Friderik III. ga je pozval celo na svoj dvor in ga imel med svojim spremstvom. Vročekrvni vitez se je nekoč sprl s cesarskim maršalom Papenhajmom; v jezi ga je zabodel. Erazem je zbežal v svoj nedostopni grad pri Postojni. Iz tega varnega zavetja je plenil in požgal po Notranjskem. Ko se je leta 1478. cesar Friderik zapletel v vojsko z ogrskim kraljem Matijem Korvinom, je bil Erazem na njegovi strani. Podpiral je 2000 Madjarov, ki so brezuspešno naskočili Trst. Iz svojega brloga je plenil po Notranjskem, prežal na trgovske karavane, ki so potovale čez Trst in istrska mesta.

Cesar je ukazal tržaškemu glavarju Ravbarju (1483), naj ujame drznega klaticiteza. Ravbar je prišel z močnim vojaškim kardelom pred Jamski grad in ga oblegal.

krme, da se bo travniška ruša zgostila, naj se že enkrat opusti, ker imamo pri poznih košnjah več škode kakor koristi! Prvič je prezorela krma pusta in prazna slama, slaba krma; drugič imamo manj otave, in tretjič, zginevajo s takih travnikov sčasoma dobre krmne rastline, šopiri se pa plevel in druge manjvredne rastline. Mesto poznih košenj bomo sponladl rajši travnike branali, dobro pognojili in pa, če treba, posejali redka mesta z dobrim semenom.

Za zeleno krmljenje bomo torej kosili pred cvetjem, za suho krmo pa kosimo travo in detelje, ko je dve tretini rastlin v polnem cvetju. Dobimo na ta način še največ in najboljšo suho krmo. Če bi čakali, da nam trava odcvete, vozili bi domov le pusto in prazno krmo! inž. Vedernjak.

Dogodki pretečenega tedna.

Dne 7. t. m. sta zborovala na Dunaju „Jugoslovanski klub“ in „Češki svaz“. V prvem so srbski in hrvatski poslanci slovesno izjavili, da nočejo nikdar dovoliti, da bi se slovenske dežele odtrgale od Jugoslavije in da hočejo Srbi in Hrvati braniti slovensko zemljo do zadnje kaplje krvi. V skupni seji Jugoslovanskega kluba in Češkega svaza so soglasno sprejeli izjavo, v kateri odločno protestirajo proti odgoditvi državnega zbora, proti odredbam na Češkem in proti napovedani odcepitvi slovenskih dežel od skupnega jugoslovanskega ozemlja. — Poljaki do sedaj še niso jasno označili svojega stališča nasproti vladi, samo zavarovali so se proti morebitni protipoljski politiki. — C. kr. dežel. vlada kranjska je dovolila, da se smejo zastave z barvami starih kranjskih deželnih stanov: zlato (rumeno)-modro-rdeča, zopet rabiti. — Na Ogrskem je dr. Wekerle sestavil novo vlado; cesar mu je dal obširna pooblastila ter bo smel tudi razpustiti parlament in razpisati nove volitve, ako se s strankami ne bo mogel pogoditi. — Med Nemčijo in Nizozemsko se je dosegel sporazum. — Nicaragua je napovedala Nemčiji in njenim zaveznikom vojno. — Na Finskem so Nemci v zvezi z belo gardo popolnoma premagali rdečo gardo in jo iztrebili iz cele dežele. — Na laškem bojišču je vsak hip pričakovati že dolgo napovedanih velikih dogodkov. — Na zapadu se je nemško prodiranje zaenkrat popolnoma ustavilo; bore se za Kimmel in Bailleul. Tudi na mnogih drugih točkah fronte so vedno večji ali manjši boji. — V Palestini se je angleški napad iz Jerihe in čez Jordan izjalovil.

Korespondenčni urad je poročal: Prvi najvišji dvorni mojster Konrad princ Hohenzolhe-Schillingsfürst je prosil z ozirom na

svoje zdravje, da odstopi. Cesar je ugodil prošnji in mu podelil veliki križ reda sv. Štefana. Na njegovo mesto stopi major Ivan grof Hunyadi de Ketely. Za odstop je prosil z ozirom na svoje rahlo zdravje tudi cesarjev generalni pobočnik in načelnik cesarjeve vojaške pisarne general pehote Ferdinand baron pl. Marterer. Cesar je ugodil njegovi prošnji in mu je izročil veliki križ Leopoldovega reda, ko mu je poročal 10. t. m. Dosedarji namestnik načelnika vojaške pisarne, polkovnik generalnega štaba Egon baron Zeidler-Daublebsky pl. Sterneck je imenovan za generalnega majorja in generalnega pobočnika ter določen, da bo naslednik barona pl. Martererja.

Odstop ministra dr. Žolgerja.

Cesar je sprejel demisijo ministra dr. Žolgerja. Zahvalil se mu je za izredno delavnost v posebno težkih razmerah, podelil mu red železne krone prve vrste in si pridržal njegovo zopetno uporabo.

Cesarjeva lastnoročna pisma se glasita:

Ljubi dr. vitez pl. Seidler! Pritrjujem Vašemu predlogu in dovoljujem na prošnjo svojega ministra dr. Ivana viteza plem. Žolgerja, da v milosti izstopi iz urada. — Baden, 8. majnika 1918. — Karol I. r. —

Ljubi dr. vitez pl. Žolger! Na Vašo prošnjo Vas milostno odslavljam z mesta mojega ministra in Vam izražam mojo zahvalo in popolno pripoznanje za izvrstno delovanje, ki ste ga razvijali v posebno težavnih razmerah. Pridržujem si Vaše zopetno službovanje in Vam hkrati podeljujem brez takse moj red železne krone prve vrste. — Baden, 6. majnika 1918. — Karol I. r. — Seidler I. r.

Z dr. Žolgerjem izgubimo Jugoslovani svojega prvega in edinega zastopnika v kronskem svetu. Takozvani „Jugoslovanski minister“ je bil poklican v ministrski svet kot uradnik preko Jugoslovanskega kluba, ker naše avstrijske ustavne razmere ne dopuščajo, da bi dobili odgovorno parlamentarno ministrstvo. Bil je poklican v kronski svet kot strokovnjak na državno-pravnem polju, ki naj bi pomagal rešiti pereče vprašanje reforme ustave in bi posredoval med posameznimi resorti. Na drugi strani pa je računala vlada, da si bo z dr. Žolgerjevim imenovanjem pridobila naklonjenost Jugoslovancov, da ne bi zavzeli preveč ekstremnega opozicijskega stališča proti vladi. In ko je čakal v parlamentu proračunski provizorij rešitve, takrat je vedno zašumelo v nemškem in v vladni službi stoječem časopisu: Jugoslovani, svojega ministra imate v kabinetu, zato je vaša dolžnost, da se vsaj vzdržite glasovanja,

Krasu starodavne rodovinske in prijateljske zveze. Logarji so bili v deželi premožni in takorekoč povsod doma, povsod blizu lastnega doma. Tudi je verjetno, da je bil lukenjski grad last ravno teh Logarjev.

L. 1439. je imel Albert Črnomaljski v zakonu Jero Blagoviško, iz Blagovice (sod. okr. Brdo).

L. 1446. se omenja Peter Črnomaljski, ki je prišel v spremstvu cesarja Friderika na državni zbor v Režno.

L. 1447. se omenja Martin Črnomaljski, deželni upravitelj, ki je bil kot tak namestnik deželnega glavarja. Ker je bil glavar večkrat iz dežele odsoten ali pa vsled starosti ni mogel več opravljati vseh odkazanih poslov, je imel namestnika, upravitelja; v takih slučajih je bil vrhovni sodnik v deželi, sprejemal od vladarja ukaze, načeloval deželnim zborom, podeljeval fevde in nadzoroval deželno brambo. Zlasti sodne zadeve so bile večinoma njemu izročene.

Leta 1447. je imel okoli Radoljice v zajemu od Celjanov desetine Ivan Črnomaljski.

če že ne morete in nočete glasovati za vlado. Toda za dosledno politiko Jugoslovanskega kluba ni bila merodajna oseba nobenega ministra. Danes ne vodimo več Jugoslovani politike enodnevnih koncesij, ampak hočemo popolne enakopravnosti in garancije zanjo v obliki lastne državnosti.

Dr. vitez Žolger je vršil v kronskem svetu svojo dolžnost kot mož-poštenjak, ki čuti in misli slovenski. Zato ni bilo po tozadevnih sklepih ministrskega sveta, naj se nemški kurz poostri in naj se pričenejo nova preganjanja Jugoslovancov, nobenega dvoma več glede moža, ki se zaveda, da je sin svojega naroda. Dr. Žolger za tako katastrofalno protislovansko politiko ni mogel in ni hotel dati svojega podpisa in zato je prosil cesarja, naj ga odpusti. Cesar je ugodil prošnji in sprejel dr. Žolgerjevo demisijo s prisrčnim pismom, ki je Nemce, ki so zahtevali dr. Žolgerjevo glavo, razočaralo.

Dopisi.

Iz Trebnjega. Ko gledamo po svetu, vidimo, da se že skoraj vsaka vas poteguje za svojo samostojnost in svoj ugled. Mi Dolenjci menda ne bomo proglasili svoje države ali republike; saj smo za skupno Jugoslovansko deklaracijo. Dolenjci pa so bili vendar že od nekdaj ponosni nase in na svojo zemljo. Ali naj pa mi ta ugled zavrzemo? Ali naj ne bomo več ponosni na našo Dolenjsko, ko je vendar še vedno tako ali še bolj lepa kot je bila? Ne! Zato pa moramo vsi skrbeti, da ne zamre naš domači list Dolenjske Novice. Ali naj pustimo, da one zamro, medtem ko se čita toliko tujih listov na Dolenjskem? Nikakor! Res da izhaja drugih listov še cele koše, toda naš domači list bodi naš ponos. Torej na delo za Dolenjske Novice!

Iz Dobrnič. Danes ponoči od 10. na 11. maja so vlomili tatovi v hišo v (zadnji konec) posestnika Janeza Pekolj v Artmanji vasi. Pri sosedih so vzeli žrt ter vrgli ven z oken takozvane gartre. Šipe so pa iz oken pobrali in okna prerezali, da ni bilo nikakega ropota. Iz omare so vzeli dve čisto nove sinove obleke, uro ter več platnenih rjuh, par mastnih gnjati ter še druge dobre priboljške. Na mizi pa je bil že napakan „Rucksack“ sina Žana, ker je moral naslednje jutro zopet odriniti k vojakom; tudi tega so spraznili. Lahko si mislite, dragi bralci, kako je bila cela družina presenečena, ko odpre zjutraj „vrata štibelca“, pa okna vsa razkopana, skrinja razbita in prazna omara; celo Žanov nahrbtnik prazen. Takoj so naznanili tukajšnjemu orožništvu. Po storilcih ni sledu. Zadnje čase se je pri nas izvajalo več tatvin in tako so potem napravili domačo nočno stražo; pa kmalu so se ljudje naveličali in gredo rajše spat. — Ljudstvo je pa sedaj vse trudno, izmučeno od naporega dela. Takoj, ko se zvečer vleže, zaspi. In v takem slučaju mu vse lahko odneso, ko on prav sladko spi. Zategadel pa naj ne bo nikjer vasi, da ne bi bilo nočne straže. Boljše je par uric žrtvovati eden večer, drugi pa brez skrbi zaspiš.

Domače in tuje novice.

Milostipolne binkoštno praznike želimo od srca vsem našim dragim naročnikom in sotrudnikom.

V proslavo rojstnega dne presvite cesarice Cite je opravil na praznik Vnebohoda v kapiteljski cerkvi v Novem mestu mil. g. prošt dr. Seb. Elbert pontifikalno sv. mašo z veliko asistenco in ob navzočnosti zastopnikov vseh uradov. Zraven obilnega števila vernikov se je udeležila cesarske slovesnosti mladina dekliške šole s svojimi gg. učiteljicami.

Cesaričin rojstni dan. V sredo dne 8. maja ob pol 9. uri so obhajali profesorji in učenci novomeške gimnazije rojstni dan cesarice Cite s slovesno službo božjo v frančiškanski cerkvi.

Rojstni dan cesarice Cite je obhajala novomeška deška šola v petek 10. maja s slovesno sv. mašo v frančiškanski cerkvi.

Povodom rojstnega dne cesarice Cite je bilo Novomesto v četrtek dne 9. maja v zastavah.

Imenovanje. Izredno cerkveno odlikovanje je prejel naš dolenjski rojak č. g. Mihael Kmet, župnik v Šturijah. Ekscelencia, prevzvišeni g. nadškof goriški dr. Frančišek Borgia Sedej ga je imenoval za duhovnega svetnika goriške nadškofije. Gospod župnik Kmet je doma iz Št. Lovrenca ob Temenici. Čestitamo!

Na Urbanovo, v soboto 25. maja, bodo na Trški gori tri sv. maše. Prva se prične ob 7. uri. Vinogradniki, udeležite se jih in priporočite svoje vinograde varuhu vinskih gorc sv. Urbanu. — V slučaju deževnega vremena bo samo ena sv. maša ob sedmih.

Na Gorjancih se vrši letos običajno žegnanje na binkoštni pondeljek. Služba božja z govorom se prične ob 11. uri — po novem, ker redno tako računamo, kakor v Berlinu. Prigrizek naj vsakdo prinese seboj, ker so koštrunom in jancem mejo zaprli; ne morejo je pa Hrvatom in Belokranjcem, katere iskreno vabimo k svetemu Miklavžu, ki ima za vse svoje prijatelje pripravljenih lepih darov, za nasprotnike pa šibo. Na veselo svidenje!

Manifestacijski shod bo na binkoštni pondeljek na Rakovniku v Mirenski dolini na Dolenjskem. Govorili bodo dr. Korošec, dr. Ribar iz Trsta in urednik Smodej iz Celovca. Pričetek shoda ob pol 3. uri popoldne. Shod sklicuje Slov. katoliško politično društvo v Št. Janžu. — Ob enem so vabljeni vsi dobri pevci in pevke iz okolice, da se bodo razlegale tudi lepe slovenske pesmi, in sicer naslednje: 1. S. Gregorčič-Aljaž: „Oj z Bogom ti planinski svet“ — tenor-solo; 2. Gregorčič-Aljaž: „Ujetega ptiča tožba“; 3. Dr. Fr. Prešeren-Premrl: „Zdravica“; 4. Narodna: „Vprašaj, čmu da sem Slovenka?“; 5. P. H. Sattner: „Opomin k petju.“; 6. Gregorčič-Aljaž: „Domovini“; 7. Gregorčič-P. H. Sattner: „Nazaj v planinski raj!“ — Vabljeni so pevke in pevci, da se vdeležijo pevске vaje ob 1. uri popoldne pri g. Zupančiču na Rakovniku. — L. Bajec, župnik, Št. Janž Dolenjsko.

Novomeščani! Ali bi se ne dal sklicati po vzgledu drugih večjih krajev tudi v Novem mestu za ves okraj manifestacijski shod za majniško deklaracijo in jugoslovansko idejo? — Merodajni faktorji, poskusite! Voditelj dr. Korošec bo gotovo povabilo sprejel in naši poslanci se bodo gotovo tudi polnoštevilno udeležili takega shoda. Na delo, časi so resni!

Sv. maša za mir. Iz Rima se poroča 8. t. m.: Papež je odredil z dne 9. t. m. v motu proprio, naj se daruje 29. junija na praznik sv. Petra in Pavla povsod ena sveta maša, pri kateri naj se moli, da bi se vrnila človeštvu zopet sloga in mir med narodi.

Druga državna gimnazija v Ljubljani se je pretečen teden zopet preselila v svoje prostore na Poljanah. Če bi gotovi gospodje imeli nekoliko več srca za slovensko šolstvo, bi se to lahko že davno zgodilo in sicer ne samo v Ljubljani, ampak tudi v Novem mestu, kjer stoji lepa nova gimnazija že dolgo prazna in čaka tako imenovanega razkuževanja in popravljanja, med tem ko se morajo profesorji in dijaki zadovoljiti z malimi sobami v frančiškanski deški šoli. Kele se naj pa tudi potegne za novomeške pravice?

Za svetovni mir se bodo sešli v Bernu odposlanci vseh organizacij na svetu, da se posvetujejo o možnostih, kako naj se vendar enkrat pride do splošnega miru. Bog daj svoj blagoslov!

Hotel je gospodarja in grajske izstradati. Toda iz grada je vodil skrivni podzemeljski rov v vipavsko dolino, od koder je dobival Erazem vedno dovolj živeža. V zasmeh je vrgel včasih med oblegalce cel kos pečenega vola ali svežega sadja. Neki grajski hlapec se je dal od Ravbarja podkupiti. Povedal mu je, da hodi Erazem vsaki večer v sobo grajskega vratarja. Za podkupnino je obljubil, da bode z bakljo dal znamenje, kadar se bode tamkaj mudil. Ko se je zvečer prikazalo dogovorjeno znamenje, nameri Ravbar na ono mesto top. Kroglja je prodrla grajski zid in pokopala nesrečnega Erazma. Bil je zadnji svojega rodu, z njim je izumrl plemiški rod Logarjev (Luegger).

Valvasor (IV. 529) navaja to Barbaro kot soprogo Erazma Predjamskega. To trditev je ovrgel Rutar, dasi tudi on ni mogel s popolno gotovostjo pribiti, da je bila ta Barbara mati našega Erazma. Sumi, da bi se bila lahko poročila z enim Logarjev, ki so prebivali v Luknji (Lueg) v župniji Prečna pri Rudolfovem. Toda Črnomaljski so imeli s plemiči po Istri in

Krekova slavnost. Ženska podružnica „Družbe sv. Cirila in Metoda“ za Novo mesto in okolice, priredi na Binkoštni pondeljek, dne 20. maja 1918 v dvorani Narodnega doma ob 8. uri zvečer Krekovo slavnost s sledečim sporedom: 1) Živa slika. 2) Slavnostni govor. 3) Grieg: Svatba na Troldhagnu, na klavirju igra gpdč. Mimi Hladnikova. 4) Srbo-hrvatske narodne pesmi: a) Ljubica. (Vijolica.) Besede P. Preradovića. b) Hajd u kolo! (Narodni ples.) c) Lastavicam. d) Domovini i ljubavi. Poje ga. Pavla Lovše. 5) Gregorčič: Velikonočna. Deklamuje gč. Rozi Kovačeva. 6) Bortkiewicz: Capriccio, fis mol, na klavirju igra gč. Mimi Hladnikova. 7) Slovenske narodne pesmi: a) Njega ni. b) Čez tri gore. c) Gor čez jezero (Koroška narodna). d) Moj dom. Poje ga. Pavla Lovše. 8) Frimel: Slovanska overtura, svira salonski orkester. — Cene prostorom: Prve tri vrste po 4 K, naslednje štiri vrste po 3 K, ostale po 2 K. Stojišča po 1-20 K, za dijake po 60 vin. Čisti dobiček se razdeli enako za Ciril-Metodovo družbo v Ljubljani in Krekovo ustanovo, vsled česar se preplačila hvaležno sprejmejo. Predprodaja sedežev v petek in soboto v knjigarni g. U. Horvata in na večer koncerta pri blagajni.

Električno razsvetljava imamo zopet v Novem mestu. Pred kratkem po strelji pokvarjena električna naprava je popravljena in redno deluje.

Josip Fröhlich umrl. Dne 10. maja je umrl na Šmarni gori upokojeni kaplan, č. g. Josip Fröhlich. Rajni je bil rojen dne 23. marca 1885. v Podnartu, je končal srednjo šolo v Kranju ter je po maturi vstopil v semenišče. Po novi maši, ki jo je imel leta 1908. v Sorici, je kaplanoval v Kranjski gori, Šmihelu, Črnem vrhu, Žireh in Sori. Bolezen, ki se ga je lotevala že za časa semeniških študij, ga je prisilila, da je stopil v začasni pokoj ter se šel zdraviti k Usmiljenim bratom v Kandijo. Njegov izredno krepki organizem je bolezen za nekaj časa premagal in rajni je upal, da je zopet sposoben za službo. Odsel je na Šmarno goro, a ni dolgo vzdržal. Omagal je in hiral, dokler mu ni smrt v prvi moški dobi 33. let pretrgala življenje. Rajni je bil zelo nadarjen, živahnega značaja, dobrohoten. Med boleznijo je bil mnogokrat previden in se je vdano pripravljal na smrt. Njegovim znancem, sošolcem in duhovskim sobratom ga priporočamo v spomin. — Pogreba 13. maja se je udeležilo 13 duhovnikov, več znancev iz Ljubljane in mnogo ljudstva iz okolice. Med slovesnim opravilom v cerkvi so popevali pevci iz Vodice, ki so zapeli tudi ob grobu več žalostink. Rajnega so pokopali na malem pokopališču ob kapeli na Šmarni gori, kjer počivajo tudi drugi njegovi sobrat, ki so oskrbovali Marijino svetišče pred njim. R. I. P.!

Naznanilo. Kmetijska podružnica v Novem mestu naznanja, da bode naročnikom iz Kandije, Novega mesta in okolice oddajala naročeno modro galico v torek dne 21. t. m. in sredo 22. t. m. po Binkoštih od 8. ure naprej v skladišču nasproti gostilne g. Košaka. Vsak naročnik naj prinese s seboj potrebno vrečo.

Za Krekov spomenik je daroval po gospodični Mimi Košakovi g. Evgen Jarc, drž. in dež. poslanec, 6 K in gpdč. Mima Košak 4 K. Najlepša hvala!

Odlikovanja za zasluge na polju varstva otrok in mladinske oskrbi. Cesar je podelil vojni križec za civilne zasluge drugega razreda: stolnemu kanoniku dr. Jožefu Grudnu, predsedniku dež. sodnije v pok. pl. Levičniku, deželnemu šolskemu nadzorniku dr. M. Opeki, dežel. sodnemu svetniku v Kranjski gori Francetu Peterlinu; vojni križec tretjega razreda: župniku Janezu Brence v Preski, prednici v Lichtenthurnu s. Erziliji Hafner, župniku in konz. svetniku Janezu Kalanu, okrajnemu šol. nadzorniku Ivanu Lavtižarju, župniku Janezu Lesarju v Šmartnem pri Ljubljani, salezijancu Francetu Povše, ces.

svet. Janezu Röggerju, Leopoldini Šavnik v Kranju, okr. šolskemu nadzorniku Karlu Simonu; vojni križec četrtega razreda: usmiljenkam Serafini Breznik, Ani Herle, Ivani Kolar in Klavdiji Ogulin v Ljubljani, Modesti Pirc in Marjeti Šetina na Homeu in šolski sestri Hermini Resman v Ljubljani.

Sestanek ljubljanskega zaupništva Slov. Ljudske Stranke se je vršil v petek, 10. maja t. l. ob 8. uri zvečer v dvorani K. T. D. Udeležilo se ga je 350 zaupnikov in zaupnic. Sestanek je otvoril načelnik Slov. Ljudske Stranke, prelat Kalan, predsedoval je deželni poslanec, primarij dr. Gregorič. Prelat Kalan je v daljšem govoru pojasnil sedanji politični položaj in pozival navzoče zaupnike, naj takoj prično z delom za podrobno organizacijo Slov. Ljudske Stranke. V razpravo, ki se je nato vršila, so posegli: drž. poslanec Gostinčar, ravnatelj knezoškofijske pisarne V. Steska, dr. Jerič, Ogrin in Moškerc. Glede organizacije so se napravili potrebni sklepi.

Obletnica majniške deklaracije. Dne 30. maja bo minulo leto, odkar so podali naši poslanci iz Jugoslovanskega kluba v državnem zboru takozvano majniško deklaracijo. Prav bi bilo, ko bi se naši ljudje tega zgodovinskega dne spominjali s kako društveno prireditvijo.

Proga Jesenice-Gorica-Trst odprta. Od 1. maja je na progi Jesenice-Gorica-Trst zopet odprt promet za vožnjo občinstva in prtljage.

Mila prošnja. Vračajoče ujetnike iz Rusije lepo prosimo, da blagovolijo sporočiti, če bi bilo enemu ali drugemu kaj znano, kje se nahajata: Martin Planinšek, k. u. k. Feldjäger Baon 7, Komp. 3, Zug 4, Feldpost 73; ujet je bil 15. na 16. maja 1915; od tistega časa se ne ve nič več o njem. Nahajal se je v Bukovini pri Kolomej. — Jože Kavšek, ki je služil 27. Reg., 3. Komp., 4. Zug; odšel je dne 20. decembra 1914 z marškompanijo v Galicijo in se ni nič več slišalo o njem. — Torej kdo bi kaj vedel o teh vojaki, naj sporoči ali Reziki Planinšek, Dol. Kamence št. 16, pošta Novomesto ali pa uredništvu Dolenjskih Novic.

Ukradli so 1000 zavojčkov tobaka neznanim tatovi na južnem kolodvoru v Trstu.

Kje je Rennenkampf? Znanega ruskega generala Rennenkampfa so umorili boljševiki pred nekako štiri tedni v Tangorogu. Tako je izpovedala njegova gospa.

Zakaj je v Nemčiji lažje življenje? V „Ostd. Rundschau“ piše nekdo s svojega 14 dnevnega potovanja po Nemčiji sledeče: „14 dni mojega potovanja po Nemčiji se mi zdi kakor pravljica iz devete dežele. Ne, ker morda moji sorojaki žive v izobilju, ne, Nemci imajo primeroma manj živil kakor Avstrijci, toda imajo krasno organizacijo in pravičnost v razdeljevanju. Otroci do 3. let dobe dnevno po en liter mleka in tri funte sladkorja mesečno. Ljudje nad 60 let dobe dnevno pol litra mleka, toda ne samo na papirju ali če mlekarci darujejo svileno bluzo. Nadalje se skrbi za to, da je vsaka ped zemlje obdelana, da se kmetu ne jemlje neobhodno potrebna živina in semena. Ne vpraša se: ali imaš 2000 ali 4000 mark dohodkov? Ali si lahko po drugi poti pridobiš živil? Tu dobi vsak jednako, berač ali bogatin, moke isto množino, katero bi morali tudi mi dobivati. Sladkorja tričetrt in en četrt kilograma medu na mesec. Eno jajce na teden, en funt krompirja dnevno. Živila dobi vsakdo, ne da bi se mu bilo treba po cele ure nastavljanje. Prodajalci morajo cel dan prodajati ter ima vsak prodajalec svoje odjemalce. Za vse so karte, samo razkošni predmeti se dobe brez kart, in zato tudi ni treba plačati za eno srajco 60 K ali za obleko 400 K kakor pri nas v Avstriji.“

Kako žive avstrijski vojni ujetniki na Francoskem. „Podripan“ poroča: Prejeli smo od vojnega ujetnika, Nemca, ki se nahaja na Francoskem. Piše, kaj vse dobivajo, kadar ne delajo, a kakšen priboljšek

imajo, kadar delajo 8 ur na dan. Ujetniki dobivajo zjutraj kavo in 500 gramov kruha, opoldne polno skodelico juhe ter 150 gramov mesa in prikuho, zvečer polno skodelico juhe, 150 gramov mesa in prikuho. Torej zvečer tako kakor opoldne. Če pa delamo (8 ur na dan lahko delo) točno od ure do ure, dobivamo isto hrano kakor sem zgoraj opisal, pa še naslednji priboljšek: 10 krompirjev, kos sira, 10 fig in pol litra dobrega vina ter v denarju 85 vinarjev na dan.

Dobro življenje poljskih židov. V Krakovu jedo bogatini v najboljših hotelih še vedno maslene „kifeljce“ poleg kave s smetano. Žemlje so po 60 vin., kilogram gresa po 9 kron 50 vin., in liter mleka 3 krone 20 vin. Poljski jud ti vsega preskrbi, kar hočeš, zraven te bo pa odrl, da boš za vedno pomnil.

Raznotero.

Vojni oderuhi za Napoleona. Boj proti vojnim dobaviteljem ni nobena novost. Že Napoleon se je zaman bojeval proti tem „sleparjem“ in „lopovom“, kakor jih je imeoval v pismu, ki ga je poslal na direktorij. Omenjeno pismo generala Bonaparte je iz dōbe njegove vojske na Italijanskem ter se glasi tako-le: Občani, direktorij! Odkar smo v Milanu, je moj prvi posel boj proti sleparjem. Marsikoga med njimi sem dal kaznovati in odvesti, a ostale vam moram ovaditi. Ker sem jim napovedal odprto bitko, je jasno, da se jih je sto in sto zoper mene spuntalo, da bi moje dobro ime osumničili — pa se jih nič ne bojim. Stotnija X. je družba sleparjev brez kredita, denarja in morale. Prvič: prejeli so 14 milijonov, a od teh so izplačali samo šest milijonov. Tudi so odklonili plačati nakazila, ki jih je izdala glavna blagajnica, če ne dobe za to 10 do 20 odstotkov. Ta ostudna odrtija se uganja v Genovi javno. Stotnija trdi, da nima nobenega fonda; ali pri velikem dobičku je pripravljena in voljna izpolniti svoje obveznosti. Drugič: ne daje armadi dobrega blaga. Od vseh strani prihajajo pritožbe. Na sumu so tudi, da so na plačo skladiščnega oskrbnika zapisali več kakor 80.000 stotov žita, ki ga niso nikdar dobavili. Tretjič: Delavski dogovor glede na denar v znesku pet milijonov v frankih, čigar prevoz jih bo stal 5000 frankov. Meščan L., konzul v Genovi, je lopov. V Livorni je prepovedal prodati za neznatno ceno žito v Genovo. Blago iz Livorne ni prišlo. Dal sem stotniji povelje, da ga prodajo, ali prepričan sem, da ne dobim niti dveh milijonov za to, za kar bi se dobilo najmanj sedem milijonov. Tudi vojni komisariji so — z malo izjemo — lopovi. Trije so že sedeli na zatožni klopi. Nudili so priložnost k drznim tatvinam in podpisavali vse, dasi imajo proti tatovom postavno postopati. Neki komisar je naposled prodal sod kininovega lubja, ki nam ga je bil poslal španski kralj, drugi so izmaknili žimnice in nad 50.000 bal platna, ki ga je podarilo mesto Cremona za rjuhe. Z eno besedo: vse prodajajo in kradejo tako nesramno, da bi dal danes vse postreliti, če ne bi imel mesec dni za preiskavo. Sleherni dan jih dam nekaj zapreti, pa vse nič ne pomaga! Tu je pravo sejmišče, tu se kupuje in prodaja. Neki uradnik je naložil celo kontribucijo 18.000 frankov nekemu mestu, vsekako za svojo bisago! Zato se moram otresti teh pijavk — pošljite mi torej poštene može, če jih imate kaj, a na vsak način ljudi, ki imajo svoje imetje, da ne bodo mislili na svoj lastni žep. Tukaj bi potrebovali poštenega moža, imel bo važno službo, a Vi bi prihranili cele milijone. Ne smemo imeti lopovskih agentov, temveč ljudi poštene preteklosti. Doslej smo imeli same vohune. V naši armadi ni niti enega agenta, kateri bi si ne žele našega poraza, niti enega vojnega dobičkarja ne, kateri se ne bi dopisoval z našimi sovražniki. Treba je velike pozornosti pred njimi.“

Nagrobni napis nesrečne družine. Na pokopališču v Debrecinu stoji na neki rodbinski grobnici napisano: „Tu počiva v Gospodu Josip Moric, starejši, umrl v 62. letu življenja. Ustrelil ga je njegov sin. Žena Josipa Morica starejšega, preminula v 47. letu življenja. Ustrelila jo je njena hči. Tereza Moric, preminula v 17. letu življenja kot samomorilka; ona je ustrelila svojo mater. Josip Moric mlajši, umrl v 27. letu življenja v ječi; on je ustrelil svojega očeta. Večna milost bodi milostna njih grešnim dušam.“

Amerikansko krščanstvo. Angleški list „Times“ poroča o posebnem delovanju ameriških protestantskih deklških društev. Da bi se rekrutom za časa vežbanja pripravilo zabave, zbira krščansko deklško društvo deklice za družice pri plesu. Te bodo stanovale v posebnih hotelih nedaleč od Camp Levis, kjer je največje ameriško taborišče za vežbanje. Plesale bodo z vojaki v krasnih paviljonih, pod nadzorstvom duhovnikov. Deklice bodo dobile 15 dolarjev na teden, poleg tega 5 centov za vsak ples, ki plačajo zanj vojaki po deset centov.

Prispevajte za sklad S. L. S.!

Vabilo na redni občni zbor

okrajne posojilnice v Mokronogu

reg. zadr. z neomejeno zavezo,

kateri se vrši dne 30. maja 1918 popoldne ob 5. uri v posojilnični sobi s tem-le dnevnim redom: 1) Poročilo načelstva. 2) Poročilo nadzorstva. 3) Odobritev računskega zaključka za leto 1917. 4) Volitev načelstva. 5) Volitev nadzorstva. 6) Slučajnosti. — Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadrušnikov. Načelstvo.

Posnemanja vreden predlog.

Na letošnjem občnem zboru c. kr. kmetijske družbe štajerske, dne 20. marca t. l., se je sprejel sledeči sklep, ki zasluži, da se ga tudi na Kranjskem tvažuje:

„92. občni zbor c. kr. kmetijske družbe za Štajersko je na podlagi v vojni dōbi pridobljenih iskustev prepričan, da takozvane vojne centrale, ki jih je osnovala vlada v svrhu redne oskrbe vojaštva in vsega prebivalstva z najpotrebnejšimi proizvodi, niso kos svojim, za državo in ljudstvo enako važnim zadačam, temveč so na škodo pridelovalcem kakor tudi porabljalcem, zlasti pa najhujše škodujejo kmetovalcem.“

Brez primerne pomoči večjih zastopnikov strokovnih korporacij osnovane, organizovane, upravljene in nadzirane, brez porabe strokovnjakov iz krogov pridelovalcev pri svojem delovanju, izkazale so se centrale že od početka z raznimi nedostatkami, zamudami, s poslovnimi pomotami, njihovim pooblaščenim z napakami in s strokovno nevednostjo pri nabavi, sprejemu in shrambi pridelkov. Mnogo zalog pridelkov se je pokvarilo. Na ta način povzročene izgube v zvezi z ogromnimi provizijami pooblaščenecv in s potratno, negospodarsko upravo so dovedle do brezmejnega podražbe porabljalcem oddanih pridelkov, ki so izdatno zakrivile splošno draginjo, katera se je odvracala na kmetovalce, kar je zlasti dalo povod sedanji, obžalovanja vredni napetosti med meščanstvom in kmetiskim prebivalstvom.

Z baš tako brezprimernimi, kakor brezozirnimi rekvizicijami, katere niso kmetovalcem pustile niti dovolj živil za družino in delavce, za vprežno in porabno živino, so centrale le umevale ogorčiti državi in cesarju vedno vdano in za največje žrtve pripravljeno kmetško prebivalstvo, zagreniti mu veselje do pridelovanja novih pridelkov in zatreti ljubezen in vdanost do od očetov podedovane grude. Toda centrale pa niso skrbele za pripravo sil in

sredstev, da bi se neprestano vršil gospodarski obrat in obnavljanje proizvodnje.

Štajerski kmetovalci so zaradi tega popolnoma izgubili vse zaupanje do vojnih central, kakor so zdaj urejene, in zahtevajo, priznavajoč potrebo enotnega, pa umnega gospodarstva in pravične razdelbe svojih, z velikim trudom priskrbljenih pridelkov v vojnem času, da se brzkobrž spremeni sedanji zlonosni ustroj s pomočjo strokovnih korporacij, a po sklenjenem miru se naj kar najprej mogoče razpustijo vojne centrale.

Mir z Rumunijo sklenjen.

Avstro-Ogrska, Nemčija, Bolgarija in Turčija z ene strani in Rumunija z druge strani so sklenile, ker žele, da se konča med njimi vojno stanje in zopet obnove prijateljske razmere med njih narodi na političnem, pravnem in na gospodarskem torišču, naj se spremeni v Buhtej, dne 5. marca 1918 podpisani preliminarni mir v končnoveljavnim miru. Pooblaščenca navedenih vlad so se zbrali zato v Bukareštu, da nadaljujejo mirovna pogajanja. Potem, ko so predložili svoja pooblastila in se je dogladalo, da so dobra in taka, kakoršna morajo biti, so se pogodili in podpisali.

Bukarešt, 7. maja. Mirovna pogodba z Rumunijo je bila danes ob 12. uri opoldne v gradu Cotroceny podpisana. S podpisom je obsežno diplomatsko delo, ki je bilo posvečeno miru z Rumunijo, končano in s tem tudi dosežen prehod iz vojnega stanja v mirovno stanje na vsej naši vzhodni fronti.

Bukarešt, 7. maja. Vest, da se bo danes dopoldne podpisala mirovna pogodba z Rumunijo, se je včeraj razširila po mestu in je vzbudila splošno zadovoljstvo.

Bukarešt, 7. maja. Zunanji minister baron Burian je odpotoval danes ob 2. uri popoldne z avstro-ogrsko mirovno delegacijo na Dunaj. Sinoči se je vršila seja ob navzočnosti vseh delegirancev četverozveze in Rumunije. Prej so bili vsi delegiranci povabljeni k generalnemu vojnemu maršalu pl. Mackensenu na poslovlilni obed.

Pri podpisovanju mirovne pogodbe so bili navzoči glavni zastopniki vseh sodelujočih držav s svojimi štabi. Državni tajnik pl. Kühlmann je imel naslednji nagovor: „Po težavnih pogajanjih se je posrečilo skleniti mir med zveznimi osrednjimi državami in Rumunijo. S tem je za osrednje države vojska na vzhodni fronti končana. Upamo, da ta mir ne ustreza le političnim in gospodarskim koristim zveznih osrednjih držav, ampak da bo tudi Rumuniji omogočil, da se dvigne in zaceli rane, ki jih je povzročila vojska.“ Ministrski predsednik Marghiloman je poslal kralju Ferdinandu naslednjo brzojavko: „Z velikim zadovoljstvom naznanjam Vašemu Veličanstvu, da se je mir sklenil. Pogodba, katera se je pri zadnjih pogajanjih nekoliko spremenila v prid Rumuniji, se je podpisala ob 12. uri. Nje naslov je: Bukareški mir. Pod vodstvom Vašega Veličanstva in v varstvo dinastije se bo dežela zopet lahko lotila koristnega dela za utrditev bodočnosti.“ V brzojavki, ki jo je ministrski predsednik poslal notranjemu ministru Mitilenu v Jassy, povdarja, da so sedaj odstranjene vse ovire, ki so nasprotovale notranjemu razvoju dežele. Sedaj se more Rumunija pod varstvom svojih ustavnih naprav lotiti novega dela, da utrdi z mirom ustvarjeni položaj ter združitev Besarabije.

Dolgo časa so se pletla mirovna pogajanja z Rumunijo. Tega spočetka ni bilo pričakovati. Napovedovali so, da se pogodba podpiše v najkrajšem času, potem

so rok podaljševali, vmes so se slišali glasovi o interesnih nasprotjih zveznih osrednjih držav, potem o spletkah rumunskega dvora, razpravo je za nekaj dni zavlekla tudi kriza v avstrijskem-ogrskem zunanjem ministertvu, dokler ni Czerninov naslednik, baron Burian, pogodbe 7. t. m. v gradu Cotroceni podpisal. Sedaj, ko je ta listina razgrnjena pred nami, razumemo, da pogajanja niso šla tako gladko od rok, kakor so pričakovali. Rumunija se je branila do zadnjega, kakor bi se branil človek, ki bi moral podpisati svojo lastno smrtno obsodbo.

Glavne točke mirovne pogodbe so naslednje: Dežela se razoroži in ohrani samo toliko vojaštva, kolikor ga je treba za notranji red; osrednje države so si zagotovile pravico, da izvažajo iz Rumunije žito in potrebne surovine; uprava je pod kontrolo osrednjih velesil; Rumunija odstopi Bolgariji tisti del Dobrudže, ki si ga je pridobila po balkanski vojski leta 1913., in razen tega še ostali del do donavskega izliva, ki je — za zdaj skupna last osrednjih velesil; Rumunija izgubi svoje morsko obrežje in svojo najvažnejšo luko, do katere dobi le prost dohod; Avstriji-Ogrski odstopi nekaj obmejnega, strateško važnega ozemlja. Na Donavi jo stražijo naše bojne ladje. Za vse to pa dobi klaverni mir premaganca in morda medlo upanje, da se polasti Besarabije, kar bi pa izzvalo nove zapletke z Ukrajino.

Razumljivo je, da centralne države niso ravnale z Rumunijo bogve kako čustveno. Rumunija je brez vsake potrebe začela vojsko in na lasten riziko; da je ta riziko v majhnih državah prevelik, nas je poučila vsa zgodovina zadnjih starih let in se je nanovo pokazalo pri Rumuniji. Leta 1913. je potem, ko so balkanski Slovani izkryavali v vojski, vkorakala za hrbtom Bolgarije v Dobrudžo in se je polastila bogate dežele, da ni sprožila niti enega strele. Ni mogla pričakovati ne prizanesljivosti od centralnih sil, ne odpuščanja od Bolgarije.

Rumunija se je sedaj prepričala, ko se je pogajala z Bolgarijo, da ponižani ne odpušča, da se stare krivice ne pozabljajo. A baš to je, kar nas straši tudi pri našem miru z Rumunijo. Da so premagano državo odtrgali od morja, da so jo deli v železen oklep, da so ji vzeli tudi tisti del Dobrudže, ki je nje stara posest, to bo klicalo po maščevanju.

Teden dni dopusta.

Piše Janez Nep. Grzinič. (Dalje. 19.)

Nekaj pa mi le ni bilo prav. Po vseh koncih in voglih je stalo, ob zidovih slonelo, po klopih sedelo vse po dvoje. Tako lepo sparjeno. Blaženi obrazi na vse strani. Zasmilili so se mi. Tisti namreč, ki vse verjamejo. Nikdar ga ni videla, nikdar ga ne bo več. Pa naj bo najelegantnejša gospica ali pa najzadnja dekla. Moj Bog! Na eni strani sladka laž, na drugi vera, upanje, ljubezen. Konec: izpoznanje, jok! Vojska je. Tako je bilo zmerom, tako bo. Ako ne bo drugače. V gostilni tudi nisem bil posebno srečen. Imam rad mir, kadar je treba prebavljati sladke spomine. Tukaj ga ni bilo. Prišel sem sicer v zelo prijetno žensko družbo, vendar sem se čutil tujca med tujci. Čutil sem namreč tudi tukaj strupeni diih vojske. Saj ne bo dolgo več. Podal sem se k počitku. Ob polpetih v jutro je vozil tedaj edini vlak za civiliste proti mojemu domu. Moral sem se ga poslužiti. Prekoračil bi bil sicer svoj dopust. Tega pa že ne. Vrgel sem torej na mizo desetak, dobil nazaj par vinarjev in odšel lačen in žejen v svoj brlog. — Zopet prizor.

Ne v moji sobi, v sosedni. Samo vrata so bila vmes. Slišal sem čudne glasove, kakor klice na pomoč, ali kaj.

Postal sem pozoren ter vlekel na ušesa. Spoznal sem, da ste si bili dve stranki nasproti. Ena je bila v ofenzivi, druga v defenzivi.

Ta zadnja pa morda ni mogla vzdržati juriša od nasprotne strani.

Podlegla je. Le še na pol pritajeni glasovi so mi dali prepričanje, da se podpisuje mirovna pogodba.

Ker torej meni ni bilo treba posegati vmes, sem šel, kamor gre vsak človek vsaki dan prav nazadnje.

To sem moral povedati, ker je v zvezi z dogodkom, ki me je zadel drugo jutro.

Bil sem namreč pri železniški blagajni. Ko hočem plačati vozni listek, posežem — v prazen žep.

Listnice nikjer. Ko bi tam prav slučajno ne bi dobil dobrega prijatelja, ki mi je prostovoljno ponudil svojo pomoč, bi pri blagajni čakal morda tako dolgo, da bi se mi sama povrnila verolomna listnica.

Čez tri dni mi jo je poslal prijatelj. Našel jo je bil na bojišču tam v hotelu. Hvala mu.

Prišedši domov sem že od daleč pozdravljaj svojo ženko s pesmijo:

Há — lí — ló,
há líló.

Mislila je, da norim. Odložil sem zdaj že dvajset kilogramov težko breme s hrbta.

Prosil sem ženko za odpuščanje, ker nisem nikjer mogel dobiti — klavirja.

Zdaj je bila prepričana, da sem pijan. Premotil sem jo z raznimi šalami, da bi ob njenem pregledovanju mojega plena ne slišal kake graje, kakor zadnjic.

Samo namuzala se je, ker me je poznala.

Dopust je bil v kraju.

Klicala me je že moja služba. Kakor navadno ob takih prilikah sem z mislimi hitro preletel vse dolge doživljaje mojega kratkega dopusta. Prijetne in neprijetne.

Pa čudno. V grlu me je jelo skeleti.

Žejen sem bil. Premalo je bilo spanja.

Ali se čudite, da me je naenkrat zopet zaneslo tja gor, od koder mi je od daleč neizbrisno žarelo nekaj živo rdečega, kakor sami rubini.

Oh, tisti nebeški rubini tam pod goró! —

(Konec.)

Razvedrilo.

Pri vojaki. Častnik: „No, Šašek, povejte mi, koliko je polovica od ene tretjine?“ — Šašek (po nekotikem premisleku): „Natančno ne morem povedati, gospod lajtnant, ampak veliko ni!“

Nepričakovan učinek. Gost, ki je pregledal račun v hotelu: „Gospod, meni se zdi, da ste previsoko računili; prosim pogledajte račun še enkrat!“ — Kmalu nato dobi račun nazaj s pripombo: „Vse pravilno. Za pregledovanje računa tri krone.“

Prebrisana glava. Policijski komisar: „Gospod doktor, jaz sem slišal, da vam je bila včeraj ukradena srebrna tobačnica?“ — Doktor: „K sreči mi ni bila ukradena!“ — Komisar: „Škoda, jaz sem bil tatu že na sledu!“

Nagla smrt. A: „Kaj pa je bilo Somraku, da je umrl?“ — B: „Ljudje pravijo, da mu je ena misel v glavo padla — pa je umrl.“

Kratek odgovor. Hribolazec: „Slišim, da je na planinah nekaj krasnega gledati kako solnce vzhaja; rad bi to videl. Kdaj pa tukaj navadno solnce vzhaja?“ — Hribovec: „Večidel zjutraj!“

Plačilo in kazni. Oče: „Janezek, če boš danes priden, boš lahko drva nosil; če boš pa poreden, jih boš pa moral nositi!“

Le napol. Zdravnik: „Na desno uho vaša žena že dobro sliši — sedaj pride levo na vrsto, to je še gluho.“ — Mož: „Naj pri tem ostane, gospod doktor, je ravno prav. Če odprete še levo uho, bo šlo zopet pri enem notri, pri družem ven — če ji bom kaj rekel. Tako pa mora v glavi ostati!“

Še več bi rad. Bankir snubcu: „Svoji hčeri sem bil namenil prvotno osemdeset tisoč kron. Ker je pa malo grbasta, ji bom dal stotisoč.“ — Snubec: „Oprostite, pa škili tudi nekoliko!“

Galantni uradnik. Gospodična ki je prišla po potno izkaznico uradniku: „Vi pač ne najdete na meni nič posebnega, ker me tako dolgo opazujete?“ — Uradnik: „Pač, le preiščam, ali naj zapišem „posebno ljubezniva“ ali „izredno lepa“.

A tako! A: „Ne smem več veliko jesti, komaj nekoliko piti, nič več kaditi, več ne v gostilni posedati, nič več sam na izprehod...“ — B: „Kaj si bolan?“ — A: „Ne; oženjen!“

V gostilni (na državni postni dan). A: „Zakaj se pa gospod svetnik tako grdo drži?“ — B: „Jezi ga, ker ribe nimajo krač!“

Loterijske številke.

Gradec, 8. maja 47 9 32 64 18

V slovo.

Ker mi ob mojem odhodu v Gorico ni mogoče se osebno od vseh posloviti, pozdravljam tem potom č. gg. duhovnike, kakor vse druge ljube mi znanee Novomeščane in begunce.

Franc Anton Ziach, župnik v p.

BRATJE SCHÖN

Dunaj I., Fischerstiege Nr. 8

priporoča svojo bogato zalogo

: galanterijskega :

nürnberškega blaga

in drobnarije na debelo trgovcem.

Zastopnik: Josip KLEINDIENST, Rudolfovo.

Deček

se sprejme na večje posestvo k goveji živini. Prosta hrana in plača po dogovoru. — Več se izve pri upravnistvu „Dolenjskih Novic“.

Kupi se takoj v Novem mestu ali v okolici

večje posestvo

z zemljiščem, ki je pripravno za obrt.

Ponudbe na upravnistvo Dolenj. Novic pod št. 1000.

Ajbiš

pelin, meliso,

kupi

lekarna J. BERGMANN

Rudolfovo.

BARVE

za barvanje volnenega, svilenega in platnenega blaga, se dobijo sledeče: črna, siva, modra, zelena, rudeča, rujava in lila, v zavitkih po 60 vin. v trgovini

Karl Loibner

pri „ZVONCU“, Celje.

Vsak si lahko barva obleko in platno sam!

Za eno žensko obleko je treba najmanj 7 zavitkov barve, za eno žensko bluzo 3 zavitke, za eden predpasnik 2 zavitka. Izvršujejo se tudi poštna naročila. — Vsakemu naročilu se priloži slovensko navdilo.

Tisk J. Krajec nasl.